

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор НУБПІ України

С. Николаенко

2021 р.

**ПОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ**

**з комплексу фахових дисциплін для вступників на освітньо-наукову
програму «Професійна освіта» підготовки фахівців PhD доктор філософії
зв спеціальності 015 «Професійна освіта»**

Голова комісії

В. Шинкарук

Гарант програми

Н. Тверезовська

Київ 2021

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму для вступного іспиту зі спеціальності 015 Професійна освіта складено відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, закону України від 06 вересня 2014 р. «Про вищу освіту» (із внесеними змінами від 18.12.2019 № 392-IX), постанови КМ України від 23 березня 2016 р. № 261 (за редакцією від 19.04.2019 № 261) «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» та наказу Міністерства освіти і науки України від 11.10.2019 року № 1285 «Про затвердження Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2020 році», правил прийому до аспірантури Національного університету біоресурсів та природокористування України, протокол № 5 від 27 грудня 2019 року.

Програма вступних випробувань за напрямом 015 «Професійна освіта» відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою здатності до розв'язування складних задач і проблем у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також реалізації власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Програма вступного іспиту дає змогу виявити рівень та якість підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Таким чином, *метою* вступного іспиту до аспірантури за напрямом 015 «Професійна освіта» є систематизація теоретичних та прикладних знань науковців-початківців щодо теоретико-методологічних і методичних питань теорії та практики професійної освіти; виявлення схильності до здійснення науково-дослідницької та пошуково-аналітичної роботи; визначення здатності вступників засвоювати відповідні фахові навчальні програми та їх готовності до дослідницької діяльності в галузі педагогіки професійної освіти.

Пропонована програма відповідає паспорту спеціальності та містить: питання з: нормативно-правової бази та державної політики в галузі освіти; наукових засад професійної освіти та її методичних, технологічних, інноваційних аспектів; основних категорій професійної освіти відповідно до спеціальності; особливостей професійно-педагогічної діяльності особистості викладача вищої школи; організації педагогічного дослідження та обробки його результатів; методів науково-педагогічних досліджень; організації та управління освітою; порівняльної професійної педагогіки.

Окремими розділами програми, які мають допомогти майбутньому фахівцю зі спеціальності 015 «Професійна освіта» в обсязі та напрямках підготовки, є питання до іспиту, список рекомендованої літератури.

Питання до іспиту складено відповідно до навчальних програм основних педагогічних дисциплін базової підготовки бакалавра і магістра з педагогічних спеціальностей, а також поглиблено й розширено за обсягом відповідно до

вимог, що висуваються до науково-педагогічного працівника з науковим ступенем доктора філософії за обраною спеціальністю.

Список літератури є орієнтовним і включає праці з теорії і методики професійної освіти, технологій професійно-педагогічних досліджень, найбільш важливі наукові роботи з педагогіки і методики вищої школи, а також деякі роботи із суміжних наук – філософії та психології освіти.

Програма вступного іспиту орієнтована на перевірку засвоєння вступниками методологічних, психолого-педагогічних та методичних основ освітнього процесу в закладах освіти.

Програма іспиту передбачає з'ясування рівня знань здобувачів про:

- основні поняття і проблеми професійної педагогіки; загальної педагогіки, дидактики, найважливіші праці із загальних та окремих питань теорії та методики викладання навчальних дисциплін у вищій та професійній школі; історико-педагогічні проблеми розвитку вищої освіти та професійної освіти в Україні; проблем розвитку професійної освіти в інших країнах світу; основних положень праць видатних вітчизняних і зарубіжних педагогів - просвітителів з питань освіти, навчання і виховання;

- тенденцій розвитку основних педагогічних теорій і систем; про людину як суб'єкта освітнього процесу, вікові, індивідуальні особливості, професійні схильності й інтереси, соціальні фактори розвитку студента; про закономірності виховання і навчання в цілісному педагогічному процесі, про сучасні педагогічні технології у сфері професійної освіти; організації освітнього процесу в різних закладах професійної освіти; в галузі розробки навчально-програмної документації та основ формування змісту професійної освіти; з основ управління закладами професійної освіти; в галузі організації дослідно-експериментальної роботи у сфері професійної освіти.

Виявити **уміння**: аналізувати, порівнювати окремі педагогічні теорії, систематизувати різні наукові підходи до наукової проблеми; творчо застосовувати теоретичні погляди теоретиків професійної педагогіки у навчально-виховній діяльності освітніх і наукових установ та інституцій; прогнозувати основні шляхи подальшого розвитку професійної освіти в Україні.

Вступник повинен **володіти**: основними педагогічними категоріями та поняттєво-термінологічним апаратом педагогічної науки (виховання, розвиток, навчання, освіта тощо); методологією і методами науково-педагогічного дослідження; різноманітними формами, методами, прийомами та засобами організації навчально-виховного процесу в системі професійної освіти; сучасними освітніми технологіями; діагностичним інструментарієм з контролю та перевірки навчальних досягнень учнів; педагогічним менеджментом.

Результати іспиту: встановлюється рівень готовності вступника до вирішення завдань професійної науково-педагогічної діяльності.

СТРУКТУРА ІСПИТУ

Вступний іспит складається із двох частин.

Перша частина іспиту: усні відповіді на питання білету і співбесіда за темою наукового дослідження. Екзаменаційний білет містить два питання у відповідності до програми. Екзаменатори можуть ставити додаткові запитання лише згідно програми.

Об'єкт контролю – рівень засвоєння теоретичних знань та володіння професійно-методичними вміннями, сформованими у вступника в результаті вивчення обов'язкової програми з педагогіки, методики навчання іноземних мов і культур.

Форма контролю: співбесіда з екзаменаторами, яка передбачає відповідь вступника на питання екзаменаційного білету та за тематикою наукового дослідження.

1-2 питання з переліку, поданого нижче;

3 питання – співбесіда за темою наукового дослідження:

- актуальність проблеми дослідження;
- об'єкт, предмет, мета, завдання;
- теоретико-методологічна основа;
- наукова новизна та практична значущість дослідження;
- основні положення теоретичного обґрунтування проблеми;
- зміст експериментальної роботи;
- проєктовані висновки;
- апробація отриманих результатів роботи.

ЗРАЗКИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

I етап іспиту проводиться за білетами. Кожен білет включає два питання з різних розділів програми та 10, відповідних програмі іспиту, питань. Питання передбачають висвітлення теоретико-практичних основ загальної педагогіки, історії педагогіки, порівняльної педагогіки, педагогіки вищої школи. Вступник має розкрити основний зміст питань білета і додаткових питань, продемонструвавши при цьому оволодіння змістом розглядуваних питань, знання першоджерел, уміння аналізувати загальні освітні проблеми, аргументувати свої судження, пропонувати практичні вирішення педагогічних проблем.

Зразок екзаменаційного білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
Спеціальність 015 Професійна освіта	ВСТУПНИЙ ЕКЗАМЕН ДО АСПІРАНТУРИ	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1	Затверджую Проректор з науково-педагогічної роботи та розвитку _____ Кваша С.М. «____» _____ 2021 р
<i>Екзаменаційні запитання:</i>			
1. Предмет, задачі і основні категорії педагогіки вищої школи. Методологія педагогічних досліджень.			
2. Основні напрями розвитку системи неперервної професійної освіти в Україні.			
<i>Тестові запитання</i>			
1. Педагогіка вищої школи – це:			
а) частина філософії;			
б) комплекс теоретичних і прикладних наук про процеси виховання, навчання, освіти			
в) наука про закономірності навчання і виховання студентів, а також їх наукову і професійну підготовку як спеціалістів			
г) наука про управління у сфері вищої освіти			

2. Розкриття педагогічних закономірностей формування студентів як майбутніх фахівців – це:

а) мета педагогіки вищої школи
б) завдання педагогіки вищої школи
в) функція педагогіки вищої школи
г) принцип педагогіки вищої школи

3. Базовий структурний підрозділ вищого навчального закладу, що проводить навчально-виховну та методичну діяльність з однієї або кількох споріднених спеціальностей, спеціалізацій чи навчальних дисциплін і здійснює наукову, науково-дослідну та науково-технічну діяльність за певним напрямом – це:

а) факультет
б) кафедра
в) циклова комісія
г) інститут

4. Сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу вищого навчального закладу і наукової установи це:

а) стандарт вищої освіти
б) стандарт освітньої діяльності
в) галузевий стандарт вищої освіти
г) стандарт діяльності вищого навчального закладу

5. Інтегральне утворення, функціонування якого здійснюється в словесно-логічній формі з опорою здебільшого на знання це:

а) невербальний інтелект
б) вербальний інтелект
в) креативність
г) практичний інтелект

6. Досконале, творче виконання педагогами своїх професійних функцій на рівні мистецтва, в результаті чого створюються оптимальні соціально-психологічні умови для становлення особистості вихованця, забезпечення його інтелектуального та морально-духовного розвитку це:

а) професійна компетентність
б) педагогічна майстерність
в) педагогічна компетентність
г) дидактична компетентність

7. Знання глобальних процесів розвитку цивілізації та функціонування сучасного суспільства, а також основ соціології, економіки, менеджменту і права це:

а) науковості
б) систематичності та послідовності
в) доступності викладання
г) зв'язку навчання з життям
д) свідомості й активності

8. У якій групі зазначена правильна послідовність видів навчальної праці:

а) професійна компетентність
б) комунікативна компетентність
в) дослідницька компетентність
г) соціально-економічна компетентність

9. Метод, який полягає в організації активного пошуку розв'язання поставлених або самостійно сформульованих пізнавальних завдань, над якими студенти працюють самостійно під керівництвом педагога або на основі евристичних програм та вказівок це:

а) репродуктивний метод
б) частково-пошуковий або евристичний
в) дослідницький метод
г) проблемний метод

10. Функція лекції, що зумовлена необхідністю забезпечення оптимальних умов для інтелектуального розвитку особистості шляхом включення її в активну розумову діяльність це:...

виховна
організуюча
освітня
розвивальна

Голова комісії: В. Д. Шинкарук

Члени комісії:

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відповіді на перше і друге питання оцінюються за критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість викладу;
- термінологічна коректність;
- науково-педагогічна обґрунтованість.

Екзаменаційні питання розроблені на основі чинної програми вступного іспиту і мають на меті комплексну перевірку теоретичної і практичної підготовленості вступника до реалізації дослідження зі спеціальності 015 Професійна освіта. Кожний вступник має відповісти на два теоретичні питання, співбесіда згідно наукового дослідження і захистити прорецензований реферат. Оцінка за реферат не входить в оцінку за іспит.

Максимальна кількість балів за виконання трьох завдань становить 100 балів, з них 40 балів – за перше питання, 30 балів – за друге питання, 30 балів – за співбесіду згідно наукового дослідження.

Оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» відповідають такій сумі балів:

Сума балів	Оцінка
90 – 100	Відмінно
74 – 89	Добре

60 – 73	Задовільно
0 – 59	Незадовільно

Оцінюючи рівень засвоєння знань здобувача з теорії і методики виховання враховують:

- системність знань;
- необхідний обсяг і зміст понятійного апарату;
- засвоєння й усвідомлення провідних виховних ідей;
- цілісність осягнення знань про виховні концепції;
- якість і правильність знань;
- особистісну переконаність в істинності тих чи інших наукових положень;
- уміння аргументовано обґрунтовувати власну педагогічну позицію й відстоювати її.

Оцінка «Відмінно»

Здобувач продемонстрував глибокі, системні знання, досконале володіння понятійним апаратом; розкриває відповідні методологічні та теоретичні положення теорії і методики професійної освіти, характеризує нормативні документи, проявляє обізнаність у питаннях історії проблеми, що розглядається, аналізує найважливіші досягнення вітчизняної педагогічної думки, педагогічної науки і професійної школи; інноваційні та інтеграційні процеси в освіті; оцінює досягнення зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку; об'єктивні і суб'єктивні чинники, що визначають формування мети освіти і виховання особистості; обирає засоби і методи наукового дослідження, адекватні меті дослідницької задачі; визначає ефективні форми, методи і засоби навчання, сучасні технології для вирішення конкретних освітніх завдань.

Оцінка «Добре»

Здобувач продемонстрував належний рівень володіння знаннями з теорії і методики професійної освіти, історії проблеми, що розглядається, нормативних документів, найважливіших досягнень вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку, педагогічної науки і професійної школи; інноваційних та інтеграційних процесів в освіті; чинників, що визначають формування мети освіти і виховання особистості, але відповіді на деякі питання не є повними та вичерпними. Загалом уміє обирати засоби і методи наукового дослідження, адекватні меті дослідницької задачі; визначати ефективні форми, методи і засоби навчання, сучасні технології для вирішення конкретних освітніх завдань. Проте у відповіді мають місце окремі неточності та огріхи, недостатність уміння виявляти і пояснювати закономірності і взаємозв'язки у виховних системах.

Оцінка «Задовільно»

Здобувач виявив поверхові, фрагментарні знання, недостатнє володіння понятійним апаратом, відсутність цілісності знань про історію проблеми, що розглядається, нормативних документів, найважливіших досягнень вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку, педагогічної науки і професійної школи; інноваційних та інтеграційних

процесів в освіті; чинників, що визначають формування мети освіти і виховання особистості, але відповіді на деякі питання не є повними та вичерпними. Загалом уміє обирати засоби і методи наукового дослідження, адекватні меті дослідницької задачі; визначати ефективні форми, методи і засоби навчання, сучасні технології для вирішення конкретних освітніх завдань. Проте для відповіді характерні суттєві помилки в оцінці виховних явищ, фактів, несформованість власних поглядів на виховні процеси.

Оцінка «Незадовільно»

Відповідь здобувача свідчить про низький рівень володіння обсягом і змістом понятійного апарату, нерозуміння змісту теорії виховання, фрагментарність знань з теорії і методики виховання. Усні відповіді на більшість питань неповні, нечіткі, допускаються грубі фактичні помилки. Вступник має фрагментарні знання з теорії і методики професійної освіти, допускає суттєві помилки в характеристиці явищ, фактів. Вступник не спроможний відтворити загальновідомі факти нормативних документів, питань вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку, інноваційних та інтеграційних процесів в освіті, ефективних форм, методів і засобів навчання. Низький рівень володіння здобувачем обсягом і змістом понятійного апарату.

Кожну оцінку рівня досягнень вступника члени екзаменаційної комісії аргументовано умотивовують.

НАВЧАЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ, ВИНЕСЕНИЙ НА ІСПИТ

РОЗДІЛ 1

ДЕРЖАВНІ ДОКУМЕНТИ ПРО ОСВІТУ

Закони України: «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2020), «Про вищу освіту» (2014), «Про фахову передвищу освіту» (2019), «Про професійний розвиток працівників» (2012). Проект Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» (2020).

Питання професійної (педагогічної) освіти в Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»); Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті (2002), Державна програма «Вчитель» (2002), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року. Галузева Концепція розвитку неперервної педагогічної освіти (2013).

Ліцензування, атестація, акредитація освітніх установ.

Національна система та Національна рамка кваліфікацій. Галузеві рамки кваліфікацій.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців), студентів, здобувачів вищої освіти.

Загальна структура системи освіти України, освітні ступені.

РОЗДІЛ 2

ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ, МЕТОДОЛОГІЯ ПЕДАГОГІКИ

Система педагогічних наук. Предмет педагогіки. Зв'язки педагогіки з іншими науками. Основні категорії педагогіки.

Поняття про педагогічний процес. Структура педагогічного процесу.

Підсистеми педагогічного процесу. Принципи цілісного педагогічного процесу.

Процес навчання як цілісна система. Етапи, закони, закономірності педагогічного процесу. Учіння як специфічний вид діяльності здобувачів вищої освіти.

Педагогічна професія. Функції та особливості педагогічної професії. Творча природа і сутність педагогічної діяльності.

Особистість як об'єкт і суб'єкт виховання. Спілкування викладача і здобувача вищої освіти як фактор розвитку особистості майбутнього фахівця.

Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання, його структура.

Виникнення і розвиток дидактики. Зв'язок дидактики з іншими науками. Головні категорії дидактики. Закономірності та принципи навчання.

Основні категорії дидактики: процес навчання, принципи навчання, зміст освіти, методи навчання, організаційні форми навчання.

Навчання як вид пізнавальної діяльності, його основні ознаки. Двосторонній характер процесу навчання: єдність викладання та учіння.

Структура процесу навчання. Основні функції навчання (освітня, розвиваюча, виховна) та їх взаємозв'язок. Суперечності та рушійні сили процесу навчання.

Основні етапи оволодіння знаннями: сприймання, усвідомлення, осмислення, запам'ятовування; застосування знань і умінь у практичній діяльності.

Типи навчання. Особливості пояснювально-ілюстративного (інформаційного) типу навчання.

Проблемно-пошуковий, дослідницький підхід до навчання. Поняття про проблему, проблемну ситуацію в навчанні. Рівні проблемності у навчанні.

Організація проблемно-пошукової діяльності, включення елементів дослідництва в навчальний процес.

Основні закономірності процесу навчання та їх характеристика.

Визначення принципів навчання як вихідних положень, що визначають характер пізнавальної діяльності учнів (здобувачів вищої освіти, слухачів) і технології діяльності учителя (викладача).

Традиційні принципи навчання: зв'язку з життям, послідовності й систематичності, виховний характер навчання, науковість, систематичність, наочність, міцність знань, умінь і навичок, доступність, активність у навчанні, індивідуалізація навчання тощо.

Принципи, форми і методи наукового пізнання педагогічної дійсності.

Методологічні засади наукового дослідження. Організація і логіка науково-педагогічного дослідження. Теоретичні методи науково-педагогічного дослідження. Теоретичний аналіз і синтез як методи педагогічного дослідження. Методи наукового пізнання. Емпіричні методи науково-педагогічного дослідження. Бесіда і анкетування як методи педагогічних досліджень. Методи тестування в педагогічних дослідженнях. Узагальнення незалежних характеристик та метод соціометрії. Моделювання як метод дослідження.

Педагогічний експеримент: суть, різновиди, вимоги до організації і проведення його основні етапи.

РОЗДІЛ 3 ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Зародження педагогічної теорії в працях античних філософів Стародавньої Греції та Стародавнього Риму (Сократ, Платон, Аристотель, Демокрит, Квінтіліан).

Школа й педагогіка епохи Середньовіччя. Виникнення перших університетів у Західній Європі та організація навчання.

Школа і педагогічна думка в середньовічній Європі. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей в епоху Відродження та Реформації. Педагогічна система Я.А. Коменського.

Західноєвропейська педагогічна наука Просвітництва. Педагогічні погляди Д. Локка і Р. Оуена. Педагогічна теорія Ж. Руссо. Європейська класична педагогіка кінця XVIII – першої половини XIX ст. Теорія

елементарної освіти Й. Песталоцці. Філософські та психологічні основи педагогіки І. Гербарта. Педагогічна діяльність і погляди А. Дістервега.

Реформаторська педагогіка кінця XIX-XX ст. (Дж. Дьюї, К. Роджерс та ін.).

Школа і педагогічна думка Київської Русі (Іларіон «Слово про Закон і Благодать», Володимир Мономах «Повчання дітям»). Навчальні заклади (братські школи, Острозька та Києво-Могилянська академії, ін.), педагогічні ідеї П. Могили, Ф. Прокоповича, Д. Туптала у XVII – XVIII ст.

Розвиток освіти в Україні (поява класичних університетів) та вітчизняної класичної педагогіки (К. Ушинський) у XIX ст. Педагогічні Ідеї Г. Сковороди.

Основні етапи розвитку вітчизняної школи та педагогічної думки у XX ст. (Х. Алчевська, А. Макаренко, І. Огієнко, С. Русова, В. Сухомлинський).

Реформування освіти в незалежній Україні.

РОЗДІЛ 4

ПОРІВНЯЛЬНА ПРОФЕСІЙНА ПЕДАГОГІКА

Порівняльна педагогіка як галузь наукових знань: завдання та методи дослідження.

Основні тенденції розвитку освіти в сучасному світі. Огляд систем освіти розвинутих країн світу (Великобританії, Німеччини, Франції, Японії, США та ін.).

Особливості порівняльно-педагогічних досліджень в умовах інформаційно-глобалізаційного суспільства. Педагогічні технології в сучасній світовій та вітчизняній освіті.

Пошуки ефективних форм навчання в зарубіжній школі. Досвід зарубіжних країн щодо оцінювання знань студентів.

РОЗДІЛ 5

ТЕОРІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХІЧНОЇ) ОСВІТИ

Система освіти України. Мета, завдання, принципи освіти. Загальна середня освіта. Професійна (професійно-технічна) освіта. Вища освіта. Післядипломна освіта. Дистанційна освіта. Самоосвіта. Фундаментальні принципи розвитку сучасної освіти.

Поняття «професійна (професійно-технічна) освіта». Загальні основи професійної (професійно-технічної) освіти

Мета й завдання, функції професійної (професійно-технічної) освіти. Об'єкт і предмет професійної (професійно-технічної) освіти.

Основні категорії професійної (професійно-технічної) освіти: Методи професійної (професійно-технічної) освіти.

Основні проблеми сучасної професійної (професійно-технічної) освіти

Взаємозв'язок і наступність загальної і професійної (професійно-технічної) освіти.

Специфіка основних компонентів професійно-педагогічного процесу: теоретичного навчання, практичного (виробничого) навчання, навчального проектування, виробничої практики.

Зміст, форми, методи професійної (професійно-технічної) освіти. Моделі професійної (професійно-технічної) освіти. Національні системи професійної (професійно-технічної) освіти.

Система неперервної професійної освіти. Тенденції розвитку неперервної освіти в Україні. Освіта дорослих.

Принципи реалізації ідеї неперервної професійної (педагогічної) освіти.

Інноваційні процеси в розвитку професійної (педагогічної) освіти. Концептуальні засади неперервного розвитку педагогічної майстерності вчителя (викладача).

Передовий педагогічний досвід в системі професійної освіти.

РОЗДІЛ 6

МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Дидактичні особливості викладання навчальних дисциплін. Категорії дидактики. Провідні дидактичні принципи.

Загальні і спеціальні методи навчання. Класифікація методів навчання. Основні форми організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти у ЗВО.

Зміст діяльності викладача в навчальному процесі. Психолого-педагогічні вимоги до лекції. Організація роботи здобувачів вищої освіти на інтерактивній лекції. Конспект лекції, його функції.

Мета та функції практичних занять. Форми семінарських занять, методичні вимоги до їх підготовки та проведення. Лабораторне заняття, його мета і особливості побудови, підготовка, методика проведення. Інноваційні підходи до підготовки та проведення навчальних занять. Особливості використання мультимедійних засобів під час вивчення навчальних дисциплін.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Методичні прийоми активізації самостійної роботи. Організація і контроль самостійної діяльності здобувачів вищої освіти.

Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти, принципи і форми її організації.

Навчальна і виробнича практика здобувачів вищої освіти в системі професійної підготовки.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ:

1. Державні документи про освіту: стан і перспективи.
2. Характеристика державних документів з розвитку освіти в Україні.
3. Інтеграція системи освіти у європейський освітній і науковий простір
4. Законодавчі акти про вищу освіту
5. Місія сучасної вищої освіти (на основі законодавчих документів).
6. Основні принципи розвитку вищої освіти
7. Основні напрями модернізації вищої освіти в XXI столітті.
8. Сучасний стан якості освіти в Україні.
9. Історія розвитку освіти
10. Головні постаті в освіті
11. Професійна освіта: мета, завдання, функції
12. Інтегративний підхід до змісту професійної освіти.
13. Принципи розвитку професійної освіти
14. Критерії оцінки якості професійної освіти.
15. Вплив професійної освіти на розвиток суспільства.
16. Особистісно орієнтована парадигма професійної освіти.
17. Гуманізація та гуманітаризація професійної освіти в Україні.
18. Характеристика методів професійного навчання.
19. Особливості системи післядипломної професійної освіти.
20. Напрями інформатизації вищої освіти.
21. Місце і роль інформаційних технологій в освітній діяльності.
22. Професійна культура, її взаємозв'язок з особистісною та педагогічною культурою фахівця вищої кваліфікації.
23. Тенденції розвитку неперервної професійної освіти в Україні: навчання впродовж життя.
24. Розкрийте державну політику у галузі вищої освіти.
25. Назвіть органи управління навчально-виховною діяльністю закладу вищої освіти.
26. Наведіть схему адміністративної служби закладу вищої освіти, розкрийте її завдання і функції.
27. Охарактеризуйте систему та основні функції державного управління вищою освітою України.
28. Розкрийте особливості управління і внутрішнього контролю закладу освіти, особливості їх організації.
29. Охарактеризуйте види, форми і методи внутрішнього контролю та управління навчально-виховною діяльністю.
30. Назвіть основні структурні підрозділи закладу освіти та принципи управління ними.
31. Розкрийте принципи формування нормативної та вибіркової частини змісту освіти у ЗВО.
32. Здійсніть аналіз нормативно-правових документів у галузі вищої освіти.
33. Розкрийте особливості формування контингенту осіб, які навчаються у закладі вищої освіти, відрахування та поновлення їх на навчання.

34. Розкрийте процес прийому та зарахування абітурієнтів у заклад вищої освіти.
35. Розкрийте основні завдання та обов'язки приймальної комісії, організація її роботи.
36. Як здійснюється організація та проведення вступних іспитів у сучасному вищому навчальному закладі.
37. Порядок переведення, відрахування та поновлення до складу студентів.
38. Здійсніть аналіз документів (академічної довідки, залікової книжки, особової справи студента).
39. Порядок надання студентам академічної відпустки та умови повторного навчання у закладах вищої освіти.
40. Назвіть форми навчання, наведіть їх характеристику та умови навчання студентів.
41. Навіть форми організації навчального процесу у закладах вищої освіти.
42. Назвіть основні види навчальних занять у закладах вищої освіти.
43. Індивідуальні завдання, їх тематика, керівництво підготовкою, захист та оцінювання.
44. Організація самостійної роботи у сучасному закладі освіти.
45. Керівництво, організація, проведення і контроль практики студентів.
46. Роль і місце контрольних заходів в організації навчального процесу.
47. Форми поточного та підсумкового контролю засвоєння студентами навчального матеріалу.
48. Назвіть напрями виховання та розкрийте особливості їх організації в закладі вищої освіти.
49. Попередження злочинності, правопорушень та інших негативних проявів у дитячому та молодіжному середовищі.
50. Назвіть основні шляхи формування навичок здорового способу життя сільської молоді.
51. Планування та терміни навчання у закладі вищої освіти.
52. Обсяг навчального навантаження студента.
53. Планування і облік навчального часу студента.
54. Аналіз індивідуального навчального плану студента, його структури і порядок укладання.
55. Сутність професіоналізму. Умови його розвитку в освітній та професійній діяльності.
56. Роль особистісного зростання у процесі професійної діяльності.
57. Етапи професійної кар'єри фахівця
58. Професійний відбір: сутність, структура
59. Вимоги до якості добору кадрів.
60. Сутність і зміст поняття «педагогічні технології».
61. Вимоги до професійно-особистісних якостей педагогічних і науково-педагогічних працівників.
62. Пріоритетні напрями реформування професійної освіти в Україні.
63. Навчання впродовж життя: основні напрями та тенденції розвитку

67. Сутність і зміст понять «академічна мобільність», «конкурентоспроможність» фахівців.
68. Аксиологічні основи розвитку професійної освіти.
69. Вища освіта в умовах глобалізації, світової євроінтеграції та
70. інформатизації суспільства.
71. Вимоги до професійної компетентності сучасного фахівця.
72. Становлення особистісно орієнтованої педагогіки в Україні
73. Поняття про особистість, індивідуальність, її розвиток та формування.
74. Змістова характеристика понять: розвиток, соціалізація, виховання і
75. формування.
76. Сфери розвитку (психічний, фізичний, соціальний, духовний)
77. особистості.
78. Фактори формування особистості.
79. Виховання – визначальний чинник формування особистості.
80. Суть і зміст процесу виховання.
81. Основні закономірності і принципи виховного процесу.
82. Національне виховання, його суть і зміст.
83. Зміст виховання в зарубіжних країнах.
84. Теоретико-методологічна характеристика основних напрямів виховання,
85. шляхів їх реалізації в різних типах навчальних закладів.
86. Технології виховання.
87. Загальні методи, засоби виховання: класифікація, характеристика, шляхи
88. реалізації, умови вибору.
89. Роль спадковості, середовища, виховання в розвитку особистості.
90. Соціалізація особистості.
91. Взаємообумовленість процесів виховання і розвитку, активна позиція особистості та її роль у процесі розвитку і виховання.
92. Наукові основи вікової періодизації розвитку людини. Особливості педагогічної взаємодії з особистістю молодої людини у різні вікові періоди. Теорії розвитку особистості.
93. Освіта й особистість в умовах постіндустріального суспільства.
94. Професія як вид трудової діяльності (занять) людини. Класифікатор професій.
95. Роль навчання, самовиховання та професійної підготовки особистості у професійному розвитку.
96. Сутність і характеристика поняття «особистісно орієнтоване навчання».
97. Професійна етика, її значення у професійній діяльності.
98. Взаємозв'язок професійної етики і професійної культури особистості
99. Професійний розвиток, його сутність і мета.
100. Професійна орієнтація, її складові.
101. Завдання професійної орієнтації та підходи до їх розв'язання на сучасному етапі розвитку освіти в Україні.
102. Роль професійного самовизначення у формуванні особистості.
103. Суспільна й особистісна цінність неперервної професійної освіти.
104. Інституціональний й особистісний рівні неперервної професійної освіти.

105. Характеристика нормативно-правової бази розвитку освіти в Україні.
106. Зв'язок вищої освіти та освіти дорослих.
107. Фундаментальні принципи розвитку сучасної професійної освіти.
108. Пріоритетні напрями реформування професійної освіти в Україні.
109. Гуманізація та гуманітаризація професійної освіти в Україні та світі.
110. Особливості системи післядипломної педагогічної освіти.
111. Основні напрями модернізації професійної освіти ХХІ століття та
112. проблеми сучасної вищої школи.
113. Критерії оцінки якості сучасної професійної освіти.
114. Характеристика методів професійного навчання.
115. Сутність та характеристика поняття «особистісно орієнтоване навчання».
116. Професійна орієнтація, її складові, основні завдання та підходи до їх розв'язання на сучасному етапі розвитку освіти в Україні.
117. Характеристика педагогічних концепцій в Україні
118. Вимоги до професійної компетентності сучасного фахівця.
119. Роль професійного самовизначення у формуванні особистості

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В.П., Бех І.Д., Волощук І.С., Глузман О.В., Гузій Н.В., Дем'яненко Н.М. Педагогіка вищої школи : підручник / АПН України; Інститут вищої освіти. К. : Педагогічна думка, 2009.256с.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи : навч.-метод. посіб. [для викл., аспір., студ. магістратури]. К. : Кондор, 2008. 272 с.
3. Барно О.М. Інноваційна педагогіка: навч. посіб Донецьк : ЛАНДОН-ХХІ, 2013.286 с.
4. Барно О.М. Педагогіка формування професіоналізму сучасного фахівця. Навчальний посібник. Донецьк: ЛАНДОН-ХХІ, 2015. 392 с.
5. Блинов В.И., Виненко В.Г., Сергеев И.С. Методика преподавания в высшей школе. М.: Издательство «Юрайт», 2013.
6. Бухарова Г.Д., Старикова Л.Д. Общая и профессиональная педагогика : учеб. пособие. М. : Издательский центр «Академия», 2009.
7. Васильєва М. П. Теорія педагогічної деонтології : монографія. Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. Х. : Нове слово, 2003. 216 с.
8. Євтух М.Б., Горяна Л.Г., Терентьєва Н.О. Вища освіта України: ризики, сподівання, успіхи : монографія. Київ, 2015. 420 с.
9. Вища освіта України: тематичний випуск «Європейська інтеграція вищої освіти України у контексті Болонського процесу» : теоретичний та науково-методичний часопис. Київ, 2015. 280 с.
10. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України ; голов. ред. В. В. Олійник ; редкол.: О.Л. Ануфрієва [та ін.]. – Київ : Атопол Груп, 2014–2018 рр. (Серія «Педагогічні науки»).
11. Власова О.І., Марушкевич А.А. Основи психології та педагогіки: Підручник. Київ : Знання, 2011. 333 с.
12. Волкова Н.П. Педагогіка : навч. посіб. 4-те вид., стер. К. : Академвидав, 2012. 616 с.
13. Галузяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. 5-е вид. випр. та доп. Вінниця : Планер, 2012. 400 с.
14. Гнезділова К.М., Касярум С.О. Моделі та моделювання у професійній діяльності викладача вищої школи: навч. посібник. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2011. 124 с.

15. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 224 с.
16. Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю., Шевченко Л.С. Компетентнісна освіта у вищій педагогічній школі : методичний посібник. [2-ге вид. доп]. Вінниця : Планер, 2010. 166 с.
17. Джури́нский А.Н. История педагогики и образования: учебник. М.: Владос, 2010.
18. Дидактичні засади формування навчальних профілів : посібник / авт. кол.: В.І. Кизенко, О.К. Корсакова, Л.А. Липова ; НАПН України ; Ін-т педагогіки. К. : Педагогічна думка, 2010. 131 с.
19. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К. : Академвидав, 2004.352 с.
20. Доброскок І.І. Педагогіка професійної освіти: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К: Педагогічна думка, 2016. 120 с.
21. Довідник користувача Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) /упоряд.: Т.В. Фініков [та ін.]; за ред.. І.О. Вакарчука. К.: Україна, 2009. 160 с.
22. Дорога к академическому совершенству. Становление исследовательских университетов мирового класса / Под ред. Дж. Альтбаха, Д. Салми. М.: ВЕСЬ МИР, 2012.
23. Жигірь В.І., Чернега О.А. Професійна педагогіка: Навчальний посібник / За ред. М.В. Вачевського. К.: ТОВ «Кондор», 2012.336 с.
24. Драч І.І. Управління формуванням професійної компетентності магістрантів педагогіки вищої школи: теоретико-методичні засади : монографія. Київ : Дорадо-Друк, 2013. 456 с.
25. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
26. Європейський освітній портал: Болонський процес у період до 2020 року [Електронний ресурс]. Режим доступу до сайту: <http://www.eu-edu.org/bolosnky5.html>
27. Загвязинский В. И. Теория обучения : современная интерпретация : учеб. пособ. [для студ. высш. пед. учеб. зав.]. М. : Академия, 2008. 188 с.
28. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : навч. посіб / І.В. Зайченко. Київ, 2017. 456 с.
29. Закон України «Про Вищу освіту» / Сайт Верховної Радив Україні [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
30. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі: психолого-педагогічні аспекти : навч.-метод. посіб. / ред. М. Л. Смульсон. К. : Педагогічна думка, 2008. 256 с.
31. Зязюн І.А. Філософія педагогічної дії : монографія. Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 608 с
32. Інноваційна спрямованість змісту і технологій освіти / Біла книга національної освіти України / Т.Ф. Алексеєнко, В.М. Аніщенко, Г.О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В.Г. Кременя; НАПН України. К.: Інформ. системи, 2010. 342 с. Бібліогр.: с. 335.Розділ 1.2 / у співавторстві /. С. 32 –38.
33. Касьянова О.М. Педагогічна експертиза діяльності навчального закладу : навч.-метод. посіб. Харків : Основа, 2012. 128 с.
34. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования : учебное пособие. М.: Издательский центр «Академия», 2005.
35. Комп'ютерно орієнтовані засоби та мультимедійні технології навчання : навч. посіб. / за ред. О.В. Шестоपालюка ; авт. кол.: Р.С. Гуревич, Л.Л. Коношевський, О. Л. Коношевський. Вінниця : Планер, 2012. 619 с.
36. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2010.176 с.

37. Краевский В.В., Е.В. Бережнова. Методология педагогики: новый этап : учеб. пособие; 2-е изд.М.: Издательский центр «Академия», 2008.35.Краевский В.В. Общие основы педагогики : учеб. пособие. 4-е изд.М. :Издательский центр «Академия», 2010.
38. Крившенко Л.П. и др. Педагогика: учебник для бакалавров.М.: Проспект, 2013.
39. Крысько В.Г. Психология и педагогика : учебник для бакалавров.М.: Издательство Юрайт, 2013.
40. Курлянд З. Н., Осипова Т. Ю., Гурін Р. С. та ін. Теорія і методика професійної освіти:навч. посіб. Київ:Знання,2012
41. Лозова В І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. [для студ. пед. навч. закл.]. Х. : ОВС, 2002.400 с.40.
42. Максимюк С. П. Педагогіка : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К. : Кондор, 2009.670 с.
43. Малафіїк І. В. Дидактика : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К. : Кондор, 2009. 398 с.
44. Малафіїк І. В. Системний підхід у теорії і практиці навчання. Рівне: РДГУ, 2004.437 с.
45. Мартиненко С.М. Організація науково-дослідницької роботи студентів з педагогічних дисциплін: навч.-метод. посіб. К. : КМПУ ім. Б.Д. Грінченка, 2006. 58 с.
46. Модернізація освіти України у контексті євроінтеграційних процесів: історико-педагогічний аспект: монографія / За ред. Н.Г. Сидорчук. Житомир : ЖДУ, 2008. 300 с.
47. Мокін Б.І., Мокін О.Б. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2014. 180 с.
48. Моніторинг якості освіти : світові досягнення та українські перспективи / [Булах І., Гриневич Л., Іванюк І. та ін.]; за заг. ред. О.І. Локшиної. К. : К. І. С, 2004.128 с.
49. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій. К.: Видавнича група ВНУ, 2006. 298 с.
50. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
51. Національний освітній глосарій: вища освіта. 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад. : В.М. Захарченко, С.А. Калашнікова, В.І. Луговий, А.В. Ставицький, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 100 с.
52. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / Сисоєва С.О., Заскалета С.Г. КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. 479 с.
53. Нова динаміка вищої освіти і досліджень для соціальних змін та розвитку: Болонський процес 2020. Європейський простір вищої освіти у новому десятиріччі / МОН України, Фонд «Європа ХХІ» /упоряд.: Т.В. Фініков [та ін.]; за ред. І.О. Вакарчука. К.: «Агентство» «Україна», 2009. 64 с.
54. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
55. Освіта дорослих : енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю.В. Ковбасюка; Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. Держ. Упр. при Президентові України. Київ : Основа, 2014. 496 с.
56. Освітній менеджмент: проблеми теорії та практики : монографія / Т.О. Дороніна, С.М. Амеліна, В.В. Гаманюк ; за ред. Т.О. Дороніної. Кривий Ріг, 2014. 300 с.
57. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 рр.) / [авт. кол.: М.Ф. Степко, Я.Я. Болубаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин]; за ред. В.Г. Кременя. Тернопіль: вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004. 147с.
58. Офіційний сайт Президента України [Електронний ресурс].Режим доступу до сайту: http://www.president.gov.ua./topics/prior_eurochoice

59. Педагогіка в запитаннях і відповідях : навч. посіб. [для студ. пед. навч. закл.] / [Кондрашова Л. В., Пермяков О. А., Зеленкова Н. І., Лаврешина Г. Ю.]. К. : Знання, 2006. 252 с.
60. Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. Кривий ріг : Айс Принт, 2017. Вип. 1 (50). 332 с.
61. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна, Н. В. Любченко [та ін.] ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. – Київ, 2017. – 316 с.
62. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; За ред. З. Н.Курлянд. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 495 с.
63. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семеновата ін.; За ред. З. Н.Курлянд. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 495 с.
64. Педагогічний контроль у вищій школі:навч. посіб. / за ред. В.В.Приходько. Дніпропетровськ: НГУ, 2008. 201 с.
65. Педагогічний словник / [за ред. М. Д. Ярмаченка]. К. : Педагогічна думка, 2001. 514 с.
66. Педагогічні технології: теорія та практика:навч. посіб. /За ред. проф. М.В. Гриньової; Полт. держ. пед. ун-т. ім. В.Г. Короленка. П., АСМІ: 2004. 180 с.
67. Петренко Л. М. , Козак А. Р., Коваленко С. П. Професійна освіта і навчання в Україні: сучасні технології управління : метод. посіб. Д. : ІМА-прес, 2011.152 с.
68. Пехота О. М. Особистісно-орієнтоване навчання : підготовка вчителя / О. М. Пехота, А. М. Старєва. – Миколаїв : Іліон, 2006. 271 с.
69. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: навчальний посібник для магістрів і аспірантів. К.: ТОВ “Філ-студія”, 2006.320 с.
70. Попков В.А. Дидактика высшей школы: учеб. пособие / В.А. Попков, А.В. Коржуев. –М.: Издательский центр «Академия», 2008.
71. Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження: наук. видання / С.О.Сисоєва, І.В. Соколова; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. МОН, Маріупольський держ. Гуманітарний ун-т. К.: ЕКМО, 2010.362с.
72. Професійна освіта: теоретичні та практичні аспекти формування компетентності майбутніх фахівців: Монографія / Авт. кол. І.І. Доброскок, О.М.Барно, В.В.Різник та ін./ За заг. ред. проф. І.І.Доброскок. В КСВ, 2015. 320 с.
73. Професійно-педагогічна освіта: сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку: Монографія / Авт. кол. О.А. Дубасенюк, О.Є. Антонова, С.С. Вітвицька, Н.Г. Сидорчук, О.М. Спірін, Н.В. Якса та ін. / За заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк. Вид. 2-е, доп. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008.396 с.
74. Руденко Ю. Д. Шляхи подолання кризи сучасної педагогіки / Ю. Д. Руденко. – Київ : Просвіта, 2018. – 278 с.
75. Сапожников С.В. Педагогіка вищої школи України та Болонський процес: навч. посіб. –Дніпропетровськ : Інновація, 2010. 358 с.
76. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2-х т. М. : НИИ школьных технологий, 2006. Т. 1. 2006. 816 с.; Т. 2. 2006. 816 с.
77. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. [для магістр. вищ. навч. закл.]. К. : Вища шк., 2005.239 с.
78. Словник термінів з професійної освіти / авт..кол. за заг. ред. О.І Шапран.Переяслав-Хмельницький: В КСВ, 2013. 276 с.
79. Соловей М.І., Спіцин Є. Організація та методика проведення науково-педагогічних досліджень студентами ВНЗ: посіб. для студен. К.: Знання, 2013. 143 с.
80. Стахів М.О. Український комунікативний етикет : [навчально-методичний посібник] К. : Знання, 2008.245 с.
81. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.К. : Серія «Альма-матер», 2012.428 с.
82. Теоретичні та методичні засади управління підготовкою фахівців з педагогіки вищої школи на основі компетентнісного підходу в межах європейської кредитно-

- трансферної системи організації навчального процесу : монографія / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходкіна [та ін.]. – Київ : ТОВ “Альфа-реклама”, 2014. – 338 с.
83. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : метод. рекомендації до практичних занять магістрантів / [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2018. – 130 с. – (Серія «Магістратура»).
 84. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : навч. посіб. для магістрантів / [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2018. – 250 с. – (Серія «Магістратура»).
 85. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : навч.-метод. комплекс / [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2018. – 134 с. – (Серія «Магістратура»).
 86. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти : термінологічний словник / авт. кол.: Є. Р. Чернишова, Н. В. Гузій, В. П. Ляхоцький [та ін.]; за наук. ред. Є. Р. Чернишової ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. – Київ, 2014. – 230 с.
 87. Тимошко Г. М. Організаційна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу: теорія та практика : монографія / Г. М. Тимошко. – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2014. – 592 с.
 88. Трайнёв В.А., Трайнёв И.В. Информационные коммуникационные педагогическиетехнологии : учебное пособие. М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2006.
 89. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2010. 456 с.
 90. Цехмістрова Г. С. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. для студентів магістратури вищих навчальних закладів / Г. С. Цехмістрова, І. М. Кравченко. – Київ, 2014. – 328 с.
 91. Чайка В. Основи дидактики : Тексти лекцій і завдання для самоконтролю : навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закл.]. Тернопіль : Астон, 2002. 244 с.
 92. Чепіль М.М., Дудник Н.З. Педагогічні технології : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Серія «Альма-матер», 2012. 338 с.
 93. Чмиленко Ф.О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» / Ф.О. Чмиленко, Л.П. Жук. Д.: РВВ ДНУ, 2014. 48 с. 88.

Інформаційні ресурси:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://shron.chtyvo.org.ua/Vitvytska_Svitlana/Osnovy_pedahohiky_vyschoi_shkoly.pdf
2. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15840720/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_-_kurlyand_zn
3. Курс лекцій з дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dgma.donetsk.ua/metod/ugo/pipvw/do/kl.pdf>
4. Методика викладання у вищій школі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://imanbooks.com/book_429
5. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі – Навчальний посібник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://thinbook.org/book/243-metodika-vikladannya-u-vishhij-shkoli-navchalnijposibnik-nagayev-v-m.html>
6. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/00000000/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_-_ortinskiy_vl
7. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / А.І. Кузьмінський. - К. : Знання, 2005.- 486 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pulib.if.ua/book/219>
8. Сайт Міністерства освіти і науки України. — [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/>

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ НАУКОВОГО РЕФЕРАТУ

Загальні вимоги

Науковий реферат виконується державною мовою. При написанні наукової роботи необхідно обов'язково посилатися на автора (авторів) і літературні джерела, на які зроблено посилання. Реферат, у якому допущено плагіат, не зараховується. У тексті слід уникати виправлень, перекреслень, скорочення слів (крім загальноприйнятих, зокрема: і т. ін., та ін., р., рр., ст. тощо); на сторінку допускається не більше 2-х виправлень (чорною пастою).

Обсяг основного тексту реферату складає 25-30 сторінок друкованого тексту. До загального обсягу реферату не входять: список використаних джерел; додатки; схеми та таблиці, які займають площу однієї сторінки. Однак, всі вони підлягають загальній наскрізній нумерації.

Вимоги до друку:

- реферат має бути віддрукований на принтері;
- друкується тільки з одного боку аркуша на білому папері формату А4 (210×297 мм);
- шрифт – Times New Roman, стиль – звичайний; розмір – 14 pt; колір тексту – автоматично;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- поля: зліва – 25 мм, справа – 10 мм, вгорі та внизу – 20 мм.

Щільність тексту – однакова.

Текст реферату поділяється на розділи (якщо потрібно, то і підрозділи, пункти та підпункти).

Заголовки структурних частин (ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ) друкують великими літерами симетрично до набору без абзацного відступу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки структурних частин та підрозділів виділяють напівжирним шрифтом. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої), з абзацного відступу в розрядці у підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3 інтервалам. Кожна структурна частина реферату розпочинається з нової сторінки, підрозділи та пункти і підпункти на тій самій сторінці через 2 інтервали.

Текст реферату повинен бути відредагованим, стилістично оформленим як наукове дослідження. В роботі необхідно використовувати наукові та спеціальні психолого-педагогічні терміни, а за їх відсутності – загальноприйняті (згідно з тлумачним словником).

У рефераті не рекомендується вести виклад від першої особи однини («Я вважаю», «На мою думку», «Мені здається» та ін.), чи множини («Ми вважаємо» та ін.). Допускаються звороти зі збереженням першої особи множини, в яких виключається займенник «ми», тобто вживаються означено-особові речення («вважаємо», «маємо на увазі» тощо). В окремих випадках можна використовувати вирази «на наш погляд», «на підставі проведеного дослідження можна зробити висновок, що...» та ін.

Вимоги до структури реферату

Реферат повинен містити основні структурні елементи, розміщені у такій послідовності:

- титульна сторінка;
- зміст;
- перелік умовних скорочень (при необхідності, якщо вони є);
- вступ;
- розділи (і підрозділи) основної частини;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Зразок оформлення титульної сторінки наведено на с. 29.

Зміст розташовують безпосередньо після титульної сторінки, починаючи з нової сторінки. До змісту включають: вступ; послідовно перелічені назви всіх розділів (та підрозділів); висновки; список використаних джерел; додатки і навпроти них – номери сторінок, які містять початок вищевказаних складових роботи.

Вступ – це розділ, що передує основній частині реферату та створює загальне уявлення про його зміст. У вступі варто зверну увагу на такі аспекти:

- розкривається актуальність обраної теми (її значущість для сучасної педагогічної теорії та практики);
- висвітлюється місце досліджуваної проблеми серед пов'язаних з нею питань, що визначає ступінь вивченості й специфіку теми;
- обґрунтовується *вибір теми*, вказуючи на її актуальність, яка зумовлена суперечностями в освітньому процесі, причинно-наслідковими зв'язками, державними документами тощо;
- розкривається ступінь розробленості проблеми у наукових джерелах;
- зазначаються *мета та завдання дослідження*;
- описуються *методи дослідження*, використані в роботі.

У вступі також може стисло окреслюватись історія питання, що дозволяє уявити стан вивчення проблеми. Рекомендований обсяг вступу – 3-4 сторінки друкованого тексту.

Основна частина реферату складається з розділів і підрозділів (за необхідності може містити пункти та підпункти). Кожний розділ (і підрозділ)

має назву, зазначену у змісті. Вимоги до заголовків розділів і підрозділів зазначені на с. 16.

Викладений в основній частині матеріал підпорядковується темі та меті, що визначені у вступі. В основному змісті реферату висвітлюються основні аспекти дослідження проблеми за обраною темою (теоретичне осмислення проблеми, методологічні підходи, практичне вирішення завдань тощо).

У кінці кожного розділу необхідно зробити *висновки*, у яких узагальнюються викладені в розділі теоретичні, методологічні та практичні аспекти як результат вирішення поставлених завдань.

Рекомендований обсяг основної частини – 20-25 сторінок друкованого тексту.

Висновки – судження, які є логічним узагальненням цілісного теоретичного і практичного вирішення завдань наукового пошуку. У висновках варто зверну увагу на такі аспекти:

- висновки повинні бути чіткими, виразними, послідовними;
- висновки є наслідком реальних результатів дослідження відповідно до завдань наукового пошуку;
- висновки містять оцінку одержаних результатів роботи (як позитивних, так і негативних) з урахуванням світових тенденцій вирішення завдань дослідження;
- у висновках необхідно вказати теоретичну значущість, рекомендації щодо практичного використання результатів дослідження;
- у висновках слід зазначити неопрацьовані питання, що охоплюються темою дослідження, які не розглянуті в роботі.

Рекомендований обсяг висновків – 2-3 сторінки друкованого тексту.

Вимоги до оформлення тексту

Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами у правому верхньому куті. Крапка після номеру сторінки не ставиться. У нумерації враховуються всі аркуші, включаючи список використаних джерел та додатки. На титульній сторінці номер не ставиться, але вона враховується в загальну кількість сторінок, і таким чином нумерація починається зі змісту з цифри 2.

Нумерація розділів подається арабськими цифрами. В тексті реферату номер розділу ставлять після слова **РОЗДІЛ**, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкових номерів.

Усі структурні частини реферату (зміст, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел, додатки) друкують симетрично до тексту великими літерами та виділяють напівжирним шрифтом, а підрозділи, висновки до розділів друкують в підбір до тексту малими літерами з першої великої та виділяють напівжирним шрифтом. Кожна структурна частина реферату обов'язково розпочинають з нової сторінки.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими

ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка (наприклад: 1.2. – другий підрозділ першого розділу. Заголовок підрозділу друкують у тому ж рядку (в кінці заголовка крапка не ставиться).

Вимоги до оформлення таблиць, формул, рисунків

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом “Рис.” і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка (наприклад: *Рис.* 1.3 — третій рисунок першого розділу).

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За необхідності до ілюстрації додають пояснювальні підписи (підрисунковий текст). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією та виділяються курсивом.

Таблиці у межах розділу нумерують послідовно (за винятком тих, що розміщені в додатках). У правому верхньому куті розміщують слово “Таблиця” із зазначенням її номера, який складається з номеру розділу і порядкового номеру таблиці в межах розділу (наприклад: Таблиця 1.4 — (четверта таблиця першого розділу). Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують по центру сторінки симетрично до тексту і виділяють напівжирним шрифтом. Назву і слово “Таблиця” починають з великої літери. При перенесенні таблиці на іншу сторінку над перенесеними частинами таблиці пишуть “Продовження табл.” (наприклад: Продовження табл. 1.4).

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті. У тексті повинна бути вказівка на таблицю (наприклад: Порівняння підходів науковців до розуміння сутності понять “компетенція” і “компетентність” наведено в табл. 1.4). Таблицю розміщують у такий спосіб, щоб її було зручно читати без повороту переплетеного блоку роботи (книжкова орієнтація) або з поворотом за годинниковою стрілкою (альбомна орієнтація).

Для цифрових значень результатів дослідження у таблицях необхідно зазначати одиниці вимірювання. Якщо всі одиниці вимірювання є однаковими для всіх показників таблиці, вони наводяться в заголовку. Величини з дробовими значеннями в таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків (наприклад: 5,55; 1,01; 2,10).

Формули у кваліфікаційній роботі нумеруються в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого берега сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках (наприклад: (3.1) — перша формула третього розділу).

Приклад

Фактичне значення одностороннього t_{ϕ} -критерію при $\alpha = 0,05$ розраховують на основі одержаних експериментальних даних для однакових за об'ємом вибірок:

$$t_{\phi} = \frac{\overline{X}_e - \overline{X}_k}{\sqrt{(\sigma_e^2 + \sigma_k^2)}} \sqrt{N}, \quad (3.1)$$

де \overline{X}_e , \overline{X}_k – середні арифметичні значення показника (*середній бал, кількість відтворених понять та ін.*), що відповідають студентам експериментальних та контрольних груп;

σ_e^2 , σ_k^2 – дисперсія (розрахована відповідно для експериментальних і контрольних груп).

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула є складовою речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. Пояснення значень і символів відокремлюють один від одного комою або – якщо в межах самого пояснення вже використовуються коми – крапкою з комою.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менш як один вільний рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (–), множення (\times) і ділення (:).

Вимоги до посилань та цитувань

При написанні реферату необхідно коректно робити посилання на джерела, матеріали або окремі результати досліджень, які наводяться в роботі. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися у тих випадках, коли в них є матеріал, що не входить до останнього видання.

Якщо використовуються відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді у посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в роботі.

У рефератах необхідно використовувати кінцеві посилання на літературу, які можна здійснювати через зазначення у дужках їх номера у списку літератури та вказування сторінок, на які іде посилання.

Посилання на літературу в тексті подають так: [12, с. 31], де 12 – номер джерела за списком використаних джерел, 31 – сторінка.

Посилання на декілька літературних джерел зазначають так: [8; 21; 49; 51], або [8, с. 51; 21, с. 3-5; 49, с. 138; 51, с. 90], або [51-54].

Приклад цитати в тексті:

«Освіта є життєвою необхідністю кожної людини, лише завдячуючи їй

єдиній уможлиблюється суспільне відтворення Людини на культурному, науковому, економічному, технологічному, ідеологічному, політичному, мистецькому, релігійному та інших рівнях. Через Людину, її безпосередню участь у соціальному відтворенні відбувається поступ держави і її народу» [10, с. 82–83].

Відповідне подання у списку використаних джерел:

10. Культура і спільнота у становленні педагога: Монографія / За ред. К.М. Кларка і Т.С. Кошманової. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 382 с.

Вимоги до оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Джерела можна розміщувати одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- у хронологічному порядку, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (рекомендований при написання дисертацій).

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог міжнародних і державних стандартів з обов'язковим наведенням назв праць. Зокрема, потрібну інформацію щодо згаданих вимог можна отримати з таких стандартів:

- ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 “Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання”;
- ДСТУ 3582-97 “Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила складання”;
- ГОСТ 7.12-93 “СИБИД. Библиографическая запись. Сокращения слов на русском языке. Общие требования и правила”.

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у дисертації, і списку опублікованих робіт, який наводять в авторефераті, зазначені у Бюлетені ВАКу України – форма 23¹ (див. с. 22–28). Крім того, при оформленні списку використаних джерел варто звернути увагу на літературні джерела, наведені у списку рекомендованої літератури (див. с. 8–15).

¹ Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2009. – № 5. – С. 26–30

ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.

<p>Чотири і більше авторів</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
<p>Автор(и) та редактор(и)/упорядники</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
<p>Без автора</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с. 7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
<p>Багатотомні видання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Сеницына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницького, 2015. Т. 1. 306 с.

	<p>3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с.</p> <p>4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p> <p>5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.</p>
Автореферати дисертацій	<p>1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.</p> <p>2. Гнатенко Н.Г. Группы інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>3. Кулініч О.О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.</p>
Дисертації	<p>1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.</p> <p>2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. Наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.</p> <p>3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. Наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.</p> <p>3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536.</p> <p>4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543.</p> <p>6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.</p> <p>7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.</p> <p>8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.</p>
Архівні документи	<p>1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та</p>

	<p>сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
Патенти	<p>1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
Препринти	<p>1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).</p>
Стандарти	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
Каталоги	<p>1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Землянщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.</p> <p>2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).</p>

	<p>3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).</p> <p>4. Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с.</p> <p>5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).</p>
<p>Частина видання: книги</p>	<p>1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. <i>Михайло Баймуратов: право як буття вченого</i> : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493.</p> <p>2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с экологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.</p> <p>3. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>4. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
<p>Частина видання: книги матеріалів конференцій (тези, доповіді)</p>	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134-137.</p> <p>3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i> : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150.</p> <p>4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p> <p>5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>
<p>Частина видання:</p>	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p>

Довідкового видання	<ol style="list-style-type: none"> 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
Частина видання: продовжуваного видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коломoeць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формування їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Левчук С.А., Рак Л.О., Хмельницький А.А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218. 4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коломoeць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Шарая А.А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsei.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Ганзенко О.О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006

Додаток В
Зразок титульного аркушу до наукового реферату

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра соціальної роботи та реабілітації

РЕФЕРАТ

для складання вступного іспиту до аспірантури
зі спеціальності 015 Професійна освіта
на тему:

**«ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМИ»**

Виконала: Смирнова Ірина Яківна

Перевірила: _____

Оцінка: _____